

Sygn. akt **XXIII Ga 1518/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Maria Więckowska
Sędziowie:	SO Małgorzata Siemianowicz-Orlik SO Agnieszka Grzybczak-Stachyra (spr.)
Protokolant:	Prot. Sąd. Izabela Szczepanek

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko (...) Towarzystwu (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 10 marca 2016 r., sygn. akt IX GC 4399/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od M. B. na rzecz (...) Towarzystwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. 600 zł (sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Małgorzata Siemianowicz-Orlik	SSO Maria Więckowska	SSO Agnieszka Grzybczak-Stachyra
-----------------------------------	----------------------	----------------------------------

Sygn. akt XXIII Ga 1518/16

UZASADNIENIE

Powód M. B. wniósł do Sądu Rejonowego w Otwocku, Wydziału I Cywilnego pozew o zasądzenie od pozwanej (...) Towarzystwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwoty 2.565,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 marca 2013 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm

przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że dochodzona kwota stanowi odszkodowanie należne mu na podstawie umowy cesji wierzytelności zawartej z A. O..

W dniu 26 czerwca 2013 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Otwocku wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Od powyższego orzeczenia strona pozwana wniosła sprzeciw, wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana w pierwszej kolejności podniosła zarzut niewłaściwości miejscowej, następnie zgłosiła brak legitymacji czynnej po stronie powodowej, wskazując, że umowę odpłatnego udostępnienia pojazdu podpisała osoba, która nie była do tego umocowana. Nadto podniosła, iż poszkodowana naruszyła obowiązek minimalizacji szkody, poprzez wynajęcie pojazdu klasy wyższej niż uszkodzony samochód, co doprowadziło do zwiększenia kosztów najmu.

Sąd Rejonowy w Otwocku, Wydział I Cywilny postanowieniem z dnia 1 lipca 2014 r. stwierdził swą niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie.

Wyrokiem z dnia 10 marca 2016 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie oddalił powództwo (pkt 1), zasądzając od powoda M. B. na rzecz pozwanej (...) Towarzystwo (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 617,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt2); nakazując pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy kwotę 511,52 zł tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt 3).

Wyrok ten zapadł w oparciu o następujące ustalenia:

W dniu 22 lutego 2013 r. w skutek kolizji drogowej uległ uszkodzeniu pojazd marki T. (...) o nr rej. (...), będący własnością A. O.. Kierowcą pojazdu była K. G., sprawcą zaś H. W. ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w pozwanej spółce.

W dniu 22 lutego 2013 r. Towarzystwo (...) dokonało oględzin przednaprawczych pojazdu. Następnie w dniu 7 marca 2013 r. dostarczono do serwisu sporządzoną przez pozwane towarzystwo kalkulację naprawy. Tego samego dnia uszkodzony pojazd został przyjęty do warsztatu naprawczego. W dniu 8 marca 2013 r. warsztat zamówił części zamienne oraz zwrócił się do ubezpieczyciela o dodatkowe oględziny. Części zamienne zostały dostarczone do serwisu w dniu 11 marca 2013 r. Tego dnia warsztat przystąpił do naprawy uszkodzonego pojazdu. Zatwierdzony przez ubezpieczyciela kosztorys został zwrócony do serwisu w dniu 15 marca 2013 r. Wydanie pojazdu poszkodowanej nastąpiło w dniu 18 marca 2013 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 7 marca 2013 r. K. G. działając na podstawie pisemnego upoważnienia zawarła w imieniu A. O. umowę odpłatnego udostępnienia pojazdu do krótkotrwałego korzystania na okres likwidacji szkody. Strony ustaliły stawkę czynszu najmu na kwotę 205,00 zł netto. W ust. 7.1 umowy A. O. przelała na M. B. całą swoją wierzytelność wraz z odsetkami i kosztami, przysługującą jej względem podmiotu odpowiedzialnego za szkodę. Pojazd zastępczy marki T. (...) o nr rej. (...) został wydany K. G. działającej z upoważnienia A. O. w dniu 7 marca 2013 r., zwrócony zaś został w dniu 18 marca 2013 r.

Powód w dniu 19 marca 2016 r. wystawił na rzecz A. O. fakturę VAT na kwotę 3.025,80 zł brutto, za odpłatne udostępnienie pojazdu na okres 12 dni. W dniu 27 marca 2013 r. (...) Towarzystwo (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. dokonała na rachunek powoda wpłaty kwoty 460,00 zł.

Jak ustalił Sąd Rejonowy, w marcu 2013 r. na terenie W. i w okolicach rynkowe stawki czynszu najmu aut zastępczych odpowiadających klasie pojazdu uszkodzonego, przy wynajmie do 12 dni wahały się w przedziale od 73,00 zł do 220,00 zł netto za dobę.

W oparciu o te ustalenia Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powództwo należało oddalić w całości.

Sąd I instancji zaznaczył, iż szkodą majątkową jest utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej zniszczenia lub uszkodzenia, natomiast koszt wynajmu samochodu zastępczego mieści się w pojęciu szkody rozumianej jako uszczerbek w majątku poszkodowanego, który nastąpił wbrew woli uprawnionego. Osoba poszkodowana w wyniku kolizji, za którą odpowiedzialność ponosi osoba ubezpieczona w zakresie odpowiedzialności cywilnej przez pozwaną spółkę, zostaje pozbawiona możliwości dysponowania posiadaniem

przez nią środkiem transportu, jak również możliwością korzystania z niego przez okres naprawy - bez względu na to w jakim celu osoba poszkodowana z przedmiotowej rzeczy korzysta. Sąd Rejonowy podkreślił, że pozbawienie możliwości korzystania z rzeczy zawsze stanowi szczególny przypadek szkody majątkowej, zwłaszcza wówczas, gdy zaspokaja ona potrzeby, które mogą być zaspokojone zastępczo w drodze odpłatnego skorzystania z cudzej usługi lub najmu cudzego przedmiotu. Utrata możliwości korzystania z rzeczy stanowi zaś szkodę, albowiem w pieniądzu może być wyrażona wartość użytkowa przedmiotu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy stwierdził, że co do zasady powodowi przysługuje prawo do zwrotu kosztów wynajmu samochodu zastępczego w okresie, gdy uszkodzony samochód był niezdolny do użytku, lecz wyłącznie w okresie niezbędnym do naprawy samochodu.

Sąd I instancji podkreślił również, iż w przedmiotowej sprawie strona pozwana nie kwestionowała okoliczności wypadku z dnia 22 lutego 2013 r., ani też swojej odpowiedzialności kontraktowej za sprawcę wypadku. Odmówiła natomiast wypłaty powodowi kwoty 2.565,80 zł z tytułu odszkodowania obejmującego koszt najmu pojazdu zastępczego, wskazując, iż strona powodowa nie posiada legitymacji procesowej czynnej do dochodzenia roszczenia regresowego, oraz że nie wykazała ona okoliczności, które wpływają na wysokość roszczenia.

W swoich rozważaniach Sąd Rejonowy zaznaczył, że legitymacja procesowa stanowi merytoryczną przesłankę postępowania cywilnego, która podlega badaniu z urzędu. Jej brak prowadzi do oddalenia powództwa, a sąd nie może wydać rozstrzygnięcia co do istoty sprawy.

W ocenie Sądu I instancji, na gruncie niniejszej sprawy należało przyjąć, że legitymacja procesowa czynna uzależniona jest od tego, który podmiot zostanie uznany za poszkodowanego, biorąc pod uwagę, że w sytuacji najmu pojazdu zastępczego i w szczególnej sytuacji jaka powstała w niniejszej sprawie, poszkodowanym uprawnionym do zawarcia umowy najmu pojazdu zastępczego nie jest właściciel pojazdu, ale korzystający z niego w chwili zdarzenia. W ocenie Sądu Rejonowego, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego w niniejszej sprawie należało uznać, iż użytkownikiem pojazdu marki T. (...) o nr rej. (...) w okresie kolizji nie była właścicielka pojazdu A. O. lecz K. G., która potwierdziła, iż uszkodzony pojazd był przez nią codziennie użytkowany, bowiem A. O. (teściowa K. G.), która była właścicielem ww. pojazdu, przebywała w tamtym okresie za granicą od ponad 3 lat.

Ponadto, jak zaznaczono, z treści oświadczenia posiadacza pojazdu, wynikało, że uszkodzony pojazd użytkowany był przez K. G. codziennie w celu dojazdu na uczelnię.

Sąd Rejonowy przyjął więc, iż skoro uszkodzony pojazd użytkowany był wyłącznie przez K. G. to ona jest poszkodowanym uprawnionym do najmu pojazdu zastępczego, a co za tym idzie, do przeniesienia swojej wierzytelności na inny podmiot. Dlatego też, odnosząc się do skuteczności umowy z dnia 7 marca 2013 r. dot. odpłatnego udostępnienia pojazdu zastępczego w zakresie przeniesienia na powoda uprawnienia do dochodzenia roszczeń wynikających z tej umowy, Sąd Rejonowy wskazał, iż na powoda nie została skutecznie przeniesiona wierzytelność dotycząca zwrotu kosztów wynajmu pojazdu zastępczego. Umowa ta została bowiem zawarta w imieniu i na rzecz właścicielki uszkodzonego pojazdu, tj. A. O., podpisana zaś została przez K. G., która działała na podstawie pisemnego upoważnienia udzielonego jej przez właścicielkę pojazdu. Jak podkreślił Sąd Rejonowy, do zawarcia umowy najmu pojazdu zastępczego i przeniesienia wynikającej z niej wierzytelności na rzecz powoda uprawniona

była K. G., jako osoba poszkodowana z tytułu utraty możliwości korzystania z pojazdu. Właścicielce samochodu A. O. wierzytelność taka nie przysługiwała, nie mogła być ona zatem przeniesiona w jej imieniu na rzecz powoda.

W ocenie Sądu Rejonowego, należało więc uznać, że po stronie powoda brak jest legitymacji procesowej czynnej do wystąpienia z przedmiotowym powództwem, co uniemożliwiało uwzględnienie dochodzonego przez niego roszczenia. Brak legitymacji procesowej czynnej powoda wyłączał możliwość żądania od pozwanej kwoty dochodzonej pozwem. Wobec powyższego, zbędne było rozpatrywanie zasadności i wysokości poniesionych kosztów najmu pojazdu zastępczego.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.,

Na mocy art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 roku, nr 90, poz. 594 ze zm.) Sąd nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa - kasy Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w W. kwotę 511,52 zł tytułem wydatków tymczasowo podniesionych ze środków Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie: 1) prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy, tj. art. 386 § 4 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy, a w konsekwencji błędne uznanie, że powód nie miał legitymacji procesowej czynnej;

2) prawa procesowego mające wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wybiórczą i niewszechstronną oraz sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzącą do błędnych ustaleń faktycznych, że poszkodowaną w sprawie jest K. G., a nie właścicielka uszkodzonego pojazdu A. O., jak również przyjęcie, że K. G. była posiadaczem samoistnym samochodu objętego szkodą;

3) prawa materialnego, tj. art. 436 § 2 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c. oraz art. 361 k.c. i art. 822 k.c. poprzez uznanie, że właściciel uszkodzonego pojazdu nie był poszkodowanym uprawnionym do zawarcia umowy najmu pojazdu zastępczego, a był nim jedynie korzystający z niego w chwili zdarzenia.

Wobec powyższego apelujący wniósł o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem Sądowi Rejonowemu rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Ewentualnie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 2565,80 zł waz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 marca 2013 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu strona powodowa zwróciła uwagę, iż Sąd Rejonowy mimo przyjęcia w zaskarżonym wyroku braku legitymacji procesowej po stronie powoda, w toku postępowania zlecił przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, z której wynika że przyjęta przez powoda wysokość rynkowej dobowej stawki najmu samochodu klasy T. (...) lub innego pojazdu tej samej klasy na okres 12 dni, obowiązującej na terenie W. w marcu 2013 r. mieści się w granicach stawek stosowanych na rynku a wskazanych przez biegłego. Ponadto powód odnosząc się do kosztów najmu samochodu zastępczego wskazał, iż mieszczą się one w pojęciu szkody rozumianej jako uszczerbek majątku poszkodowanego, który nastąpił wbrew woli uprawnionego. Zaznaczył jednak, że nie ma przy tym znaczenia, iż z samochodu uszkodzonej, w chwili wypadku, korzystała osoba trzecia, czyli K. G., będąca posiadaczem zależnym, za wiedzą i zgodą właścicielki, na podstawie ustnej umowy użyczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji poczynił w sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje zarówno te ustalenia jak i dokonaną ocenę prawną za własne.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie można zgodzić się z podniesionym w apelacji zarzutem naruszenia prawa materialnego, tj. art. 436 § 2 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c. oraz art. 361 k.c. i art. 822 k.c., albowiem Sąd Rejonowy tramie przyjął, że poszkodowanym w kolizji drogowej do której doszło w dniu 22 lutego 2013 r. była K. G..

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia ze szczególną postacią szkody majątkowej wyrażającej się w utracie możliwości korzystania z rzeczy. Taka postać szkody uznana została zarówno w orzecznictwie, jak i piśmiennictwie, gdzie stwierdza się, że pozbawienie możliwości korzystania z przedmiotów majątkowych stanowi szczególny rodzaj szkody majątkowej, zwłaszcza wówczas, gdy przedmiot zaspokaja potrzeby, które mogą być zaspokojone zastępczo w drodze odpłatnego skorzystania z najmu przedmiotu zastępczego. O posiadaniu przymiotu poszkodowanego czynem niedozwolonym decyduje rodzaj dobra naruszonego lub zagrożonego działaniem lub zaniechaniem sprawcy szkody. W świetle tych uwag stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie powód w sposób zupełnie nieuprawniony ogranicza krąg poszkodowanych na skutek kolizji drogowej do właściciela uszkodzonego pojazdu. Ten sam czyn sprawcy szkody może bowiem oddziaływać również na inne osoby, w tym w szczególności na posiadacza pojazdu nie będącego jego właścicielem, w wypadku szkody wyrażającej się w utracie możliwości korzystania z rzeczy. Niewątpliwie właściciel pojazdu jest poszkodowanym deliktowo w zakresie, w jakim naprawienie szkody polega na przywróceniu pojazdu do stanu sprzed kolizji, albowiem jako właściciel rzeczy ponosi koszty jej naprawy. Tego samego wniosku nie można jednakże wywieść w przypadku szkody wyrażającej się w utracie możliwości korzystania z rzeczy, albowiem oddając pojazd w posiadanie zależne właściciel traci władztwo nad rzeczą. Nie może być zatem poszkodowanym na skutek utraty możliwości korzystania z rzeczy, gdyż z rzeczy nie korzysta. (...) jest więc posiadacz rzeczy, który w wyniku uszkodzenia pojazdu pozbawiony jest możliwości korzystania z rzeczy i zmuszony jest zaspokoić tę potrzebę w drodze skorzystania z odpłatnej usługi wynajęcia pojazdu. Podstawą odpowiedzialności sprawcy szkody w niniejszej sprawie jest art. 436 § 2 zd. 1 k.c, w którym brak jest podstaw do ograniczania kręgu poszkodowanych do właściciela pojazdu, wręcz przeciwnie, powołany przepis posługuje się pojęciem „posiadacza” zarówno w odniesieniu do sprawcy szkody, jak i kierującego drugim pojazdem uczestniczącym w zderzeniu. Chodzi tu zatem o osobę, która faktycznie włada mechanicznym środkiem komunikacji, a zatem decydujące są kryteria materialne (faktyczne władztwo), a nie formalne uprawnienia do korzystania i władania rzeczą.

W przedmiotowej sprawie właścicielka pojazdu A. O. faktycznie nie korzystała z samochodu. Ustalenia te potwierdzają zarówno dokumenty zgromadzone w aktach szkody, jak również zeznania świadka K. G., z których wynika jednoznacznie, iż A. O. w chwili kolizji nie była obecna w kraju, od 3 lat przebywała bowiem za granicą, oddając pojazd w użyczenie synowej, czyli K. G., która - jak zostało to wskazane w oświadczeniu posiadacza pojazdu - korzystała z samochodu w celu dojazdu na uczelnię. Na podstawie okoliczności sprawy Sąd I instancji trafnie zatem przyjął, że poszkodowaną jest K. G., która korzystała z pojazdu na podstawie umowy użyczenia. Tym samym zarzut naruszenia art. 509 § 1 k.c. oraz art. 361 k.c. i art. 822 k.c. okazał się bezzasadny

Na aprobatę nie zasługuje również zgłoszony w apelacji zarzut nierozpoznania istoty sprawy. Zwrócić uwagę należy, iż Sąd Rejonowy w rozważaniach zaskarżonego orzeczenia słusznie zaznaczył, że w pierwszej kolejności zobowiązany jest zbadać legitymację czynną powoda do dochodzenia roszczenia i na podstawie analizy prawnej doszedł do trafnego wniosku, że skoro osobą uprawnioną na podstawie cesji powinna być osoba poszkodowana, tj. K. G., to zawarcie umowy cesji przez K. G. w imieniu A. O. nie doprowadziło do skutecznego nabycia roszczenia dochodzonego w sprawie. Tym samym Sąd Rejonowy trafnie przyjął, że powód nie nabył w drodze cesji wierzytelności, gdyż nie mógł jej nabyć od osoby nieuprawnionej, a w konsekwencji zasadnie uznał, że powód nie ma legitymacji do dochodzenia roszczenia. Wobec braku legitymacji czynnej powoda Sąd I instancji słusznie uznał, że bezprzedmiotowe jest rozpoznawanie pozostałych zarzutów zgłoszonych przez strony w toku sprawy.

Z tych wszystkich względów Sąd II instancji uznał, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego oddalające powództwo odpowiada prawu i na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja podlegała oddaleniu.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c. Koszty wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego zostały ustalone w oparciu o treść § 2 pkt 3) w zw. z § 10 ust. 1 pkt

1) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 poz. 1800).

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji.